

### References

1. Adzhemoglu Daron (2015). Pochemu odni strany bogatye, a drugie bednye. Proishozhdenie vlasti, protsvetaniya i nishchety [Why are some countries rich and others poor. The origin of power, prosperity and poverty]. Moskva : Izdatelstvo AST [in Russian].
2. Kuznetsov, E. A. (2014). Aktualnye problemy ekonomiki i menedzhmenta: teoriya, innovatsii i sovremennaya praktika : monografiya [Issues of management and economy : theory, innovation and practice : monograph]. Herson : Grin D. S. [in Ukrainian].
3. Kuznetsov, E. A. (2015). Professionalizatsiia upravlencheskoy deiatelnosti : sistema, mehanizm ta innovatsiyna dinamika : monografiya [Professionalization of managerial activity : system, mechanism and innovative dynamics]. Odesa : Nauka i tehnika [in Russian].
4. Upravlencheskiy konsultant. Nastolnaya kniga rukovoditelya (2005). [Managerial activity consultant. Handbook]. Kyiv : TzOV «BUK» [in Russian].
5. Upravlencheskiy konsultant. Nastolnaya kniga rukovoditelya (2006). [Managerial activity consultant. Handbook]. Kyiv : «Foliant» [in Russian].

## УДК 316.3

### **О. А. Турецкий,**

доктор економічних наук, професор, академік АЕН України,  
почесний професор кафедри економіки та управління  
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова  
Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна  
e-mail: rinek@onu.edu.ua

## **ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА**

У статті розглядаються проблеми формування соціального капіталу суспільства. Досліджуються процеси розвитку трудових ресурсів, творчої праці і економіки знань. Звертається увага на необхідність розробки механізмів мотивації високопродуктивної творчої праці. На системному рівні проводиться дослідження індивідуальної і колективної свідомості людини, які виступають головними факторами соціально-економічних перетворень в суспільстві. Пропонуються система чинників соціального, економічного, організаційного і правового характеру для формування трудового потенціалу суспільства.

**Ключові слова:** ринок праці, творча праця, індивідуальна і колективна свідомість людини, соціальний капітал суспільства, пріоритети державної політики, державне регулювання, механізм інноваційної економіки, чинники суспільних перетворень, матеріальні та духовні цінності, інтелектуальний розвиток людини.

В епоху високорозвиненої ринкової цивілізації роль ринку праці в еволюції економіки безупинно зростає. Пов'язано це з тим, що в міру розширення і поглиблення, особливо в два останні десятиліття, науково-технічної революції, інноваційного розвитку, освоєння високих технологій і поширення інформаційних технологій в систему ринкового господарювання економіка вже не може обходитися без масової творчої діяльності людей. У нових історичних реаліях продуктивні сили виходять на такий рівень розвитку, при якому їх еволюція можлива лише в умовах творчої активності працівників значної частини професій і широкого використання в сфері суспільної праці новітніх технічних засобів і супутніх знань. До робочої сили починають пред'являтися зовсім нові, у порівнянні з минулою індустріальною епохою, вимоги. Так, важливою стає участь у розвитку виробництва практично на кожному робочому місці, забезпечення високої якості швидко мінливої по своїм характеристикам і технологічно усе більш складної продукції; утримання низької собівартості виробів шляхом постійного вдосконалення методів виробництва, індивідуалізація всіх видів і форм виробничого і невиробничого обслуговування.

У нових, більш ефективних організаційних умовах відбувається з'єднання робочої сили з інноваційними засобами виробництва, включення в інноваційно-виробничий процес творчого потенціалу персоналу, підготовка і перепідготовка кадрів, рішення проблем соціального їх захисту, тощо. Інтенсивна економіка, що живе в режимі періодичного технологічного та організаційного оновлення, поступово перетворюється в економіку безперервного розвитку, для якої характерно практично постійне вдосконалення методів виробництва, принципів управління, експлуатаційних характеристик товарів і форм обслуговування населення.

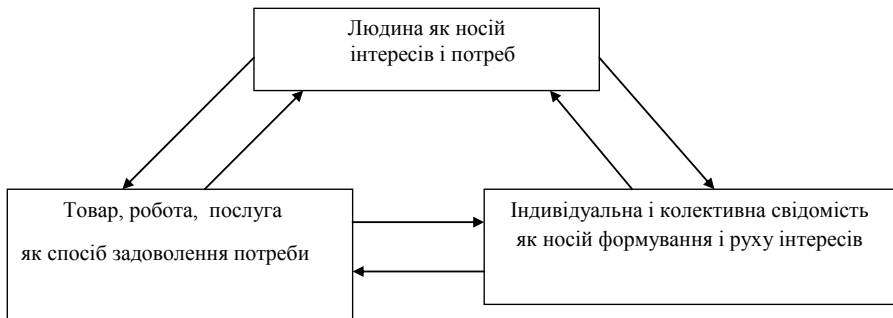
Ринок праці, таким чином, стає найважливішою ланкою національної і світової ринкової цивілізації. На ньому формуються трудові ресурси творчого типу, що здійснюють повсякденну еволюцію суспільства. Йдеться про певну форму ініціативи, виробничої самостійності, прагнення до удосконалювання технології і методів обслуговування населення.

Дослідження показують, що активна творча праця в тій чи іншій мірі входить у зміст діяльності більшої частини працюючого населення, перш за все, фахівців усіх профілів і рівнів, із загальним спеціальною освітою, фахівців адміністративно-управлінського персоналу, висококваліфікованих робітників, працівників у сфері послуг, тощо. Це провідний загін робочої сили, що охоплює сьогодні в Західних країнах від 40 до 50% зайнятих в економічній сфері діяльності. Творча праця і творча економіка як економіка майбутнього формується вже сьогодні. Економіка творення – це не тільки і не стільки високопродуктивна економіка. Виробляти багато речей і дешевих за ціною – це ще не означає, що ця праця має творчий характер. Творча праця – це праця, яка має творчий і розумно організований характер, має гуманістичну і високоморальну природу, заснована на безперервному енергетичному обміні між духовними і фізичними компонентами самої людини, як особистості та індивіда. Творча праця – це праця, що дозволяє людині відчувати свій зв'язок з усіма людьми в колективі, регіоні, країні, з усім людством в цілому. З такого розуміння творчої праці слід розуміти, що основою становлення творчої праці може бути лише розвиток свідомості людини як духовної основи його життя. Саме, з'єднання і гармонійний розвиток матеріальних і духовних компонентів, як стратегічних орієнтирів і цілей діяльності можуть виступати гарантією і передумовою творчого характеру праці, творчої діяльності та становлення економіки творення в цілому. Проблема творення ще актуальна і тому, що сучасні системи суспільного і державного устрою - політичні, економічні, господарські, соціальні, правові часто не потребують творення від кожного. Навпаки, вони намагаються зробити кожного як елемент в системах, в ланці, де, нерідко, панують, верховенство обмежених групових інтересів та пріоритетних інтересів пануючих кланів.

Тому, слід було б хоча б в загальних рисах, з позиції сучасних уявлень і знань розглянути проблему формування свідомості людини, її структуру і природу, а також громадські механізми посилення розвитку свідомості і, навпаки, механізми гальмування.

Сучасні наукові уявлення і громадська думка пов'язують свідомість людини з її інтелектом, розумом, мисленням. Прийнято вважати, що індивідуальна свідомість людини є проявом його інтелекту, душі, духу. У свою чергу, інтелект людини формується, з одного боку, в процесі пізнання ним навколишнього світу, його розумовим апаратом, його розумом, з іншого боку, його інстинктивним розумом, розумом звичок. У найбільш загальному вигляді індивідуальна свідомість людини розглядається як особливий стан людини зі сприйняття навколишнього світу, пов'язане зі станом і розвитком його інтелекту, з постійним його розвитком і пізнанням у фізичній і духовній сферах.

Діалектичний взаємозв'язок між свідомістю кожної людини і суспільства в цілому, а також основними мотиваторами і основними спонукальними мотивами з метою досягнення усвідомлених дій, представлена на рис. 1.



**Рис. 1. Структурно-логічна схема формування і руху інтересів та потреб**

З наведеної структурно-логічної схеми видно, що тільки свідомість може формувати усвідомлену потребу. У свою чергу, потреба формує усвідомлені наміри, які формують потребу до дії та саму дію. Дія ж формує способи, методи і механізми правові, економічні, адміністративні, соціальні, громадські, релігійні, тощо. Ступінь ефективності функціонування створених механізмів буде визначатиме ступінь розумності функціонування цього суспіль-

ства щодо формування та використання його потенціалу до саморозвитку і творення. Отже, саме свідомість кожної людини і всього суспільства в цілому являє собою основу розвитку країни у всіх сферах, як в матеріальній сфері, так і в духовній, а також створює основу формування соціального капіталу суспільства.

Говорячи про свідомість людини, слід мати чітке уявлення про те, про що йде мова, про яку свідомість ми ведемо розмову – про індивідуальну або колективну. Колективна свідомість – це об'єднана свідомість всіх людей, в якій існують стійкі уявлення про що-небудь. Ці уявлення стійкі тому, що вони є певним середнім, тобто тим, що виходить в результаті усереднення по всій сукупності людей. Колективна свідомість формує в свідомості окремих індивідів закономірності, які можна назвати статистичними. У кожної людини є свої уявлення про все, і вони можуть істотно відрізнитися від уявлень іншої людини. Але в результаті усереднення уявлень в колективній свідомості формуються деякі стійкі уявлення про різні речі. І ось це колективне уявлення про різні речі сприймається людьми як об'єктивна реальність. І якщо поєднати те, про що думає людина, з тим, що вона бачить в об'єктивній реальності, коли це відбувається на рівні дій, то виникає процес матеріалізації думок, мисле образів, мисле форм.

При розгляді проблем свідомості, слід виходити з того, що всі об'єкти навколишнього світу будуються на сукупності свідомості людей, що живуть. І тому, якщо хоча б одну частину реального світу, а, отже, свідомість змінити, то світ почне змінюватися, перетворюватися. Тому вдосконалювати і перетворювати світ, удосконалювати і покращувати умови нашого життя у всіх сферах можна тільки на основі творення знань і дій на основі зростання свідомості. І хоча основою розвитку колективної свідомості є зростання індивідуальної свідомості, в сучасних умовах розвитку науки, техніки і технологій, в умовах появи нових засобів комунікації між людьми і їх спільнотами, на перший план висувається завдання всебічного зростання колективної свідомості як головного чинника розвитку.

Коли ми розвиваємо нашу власну свідомість, ми тим самим змінюємо колективна свідомість, і в результаті ми отримуємо той

результат, який нам потрібен, тому що саме він буде відтворюватися в колективній свідомості і в реальності. Такий загальний механізм перетворення реальності через свідомість і на його основі. Розглядаючи і осмислюючи колективну свідомість як особливу комбіновану форму свідомості, що складається з безлічі індивідуальних різних свідомостей, правомірне, на нашу думку, говорити і про свідомість різних людських спільнот - свідомості трудових колективів, свідомості людей в місцях компактного їх проживання, в сім'ях, в селах, селищах, містах, регіонах. Аналогічним чином можна, на наш погляд, говорити і про свідомість людей (суспільній свідомості) конкретної країни і людської спільноти в цілому, про свідомість людської цивілізації в даний конкретний період її розвитку.

Саме, колективна свідомість здатна надати народу, колективу, сім'ї внутрішню цілісність, цілеспрямованість в досягненні поставленої мети.

Якщо виходити з того, що Світ Природи складається з взаємозв'язаних структур, то і Свідомість людини слід розглядати як елемент цього Світу, в якому всі елементи взаємопов'язані. Тому зміна свідомості людини спричиняє зміни всіх інших елементів реального Світу. Виходячи з умов загальних зв'язків у природі, можна вважати, що свідомість і сприйняття людини слід розглядати і як елемент, і як інструмент перетворення людини і Світу Природи. Отже, управляти розвитком і перетворенням Світу можна на основі зв'язків між взаємодією свідомості і сприйняття, а також інших зв'язків об'єктів, що відносяться до духовних і матеріальних структур. Саме на цих зв'язках формуються нові структури, що створюють умови для формування потенційних можливостей всього суспільства, країни в цілому.

Будь-яке суспільство зобов'язане створювати необхідні соціально-економічні умови для нормального процесу відтворення населення, тобто процесу безперервного відновлення поколінь людей в результаті взаємодії народжуваності і смертності. Цей процес вважається нормальним тоді, коли чисельність населення збільшується, коли зростання населення забезпечується при-

родним шляхом, а не за рахунок міграційних процесів, коли дотримуються певні вікові пропорції в структурі населення, коли зростає чисельність економічно активного населення в робочому віці. Тому при певній стратегії свого розвитку кожне суспільство в особі своїх органів влади і управління, аналізуючи відтворювальні і демографічні процеси, має звертати увагу на відтворення свого трудового потенціалу як основного фактору економічного розвитку країни.

Вирішальну роль у формуванні потенціалу суспільства відіграє населення в працездатному віці. Працездатне населення - це сукупність осіб, переважно в працездатному віці, здатних по своїм психофізичним і професійним даними до участі в трудовому процесі. У будь-якому суспільстві працездатне населення складається з двох груп: економічно активного й економічно неактивного населення, співвідношення між якими залежить від соціальних, економічних, політичних і демографічних умов.

Працездатність – це сукупність фізичних, інтелектуальних і духовних якостей людини, необхідних для суспільно-корисної роботи, які формуються в результаті фізичного та культурного розвитку особистості, середнього і спеціальної освіти, оволодіння трудовими навичками і майстерністю. Працездатність залежить від віку і стану здоров'я. Здатність до праці або працездатність, обмежена певними віковими рамками, які встановлюються в кожній країні чинним законодавством, де населення поділяють на 3 групи: діти і підлітки віком до 16 років; особи працездатного віку; особи старші працездатного віку. При цьому розрізняють загальну і професійну працездатність. Загальна працездатність передбачає наявність у людини фізичних, психофізіологічних, вікових та інших даних, які визначають здатність до праці і не потребують спеціальної підготовки, тобто здатність до некваліфікованої праці.

Трудовий потенціал як категорія відображає інтегральну оцінку кількісних і якісних характеристик кожної людини як особистості і особливо економічно активного населення, тобто тієї частини населення (працездатного віку), яка повинна взяти на себе основну економічне навантаження суспільства і забезпе-

чити гідні умови та рівень життя всього населення, в тому числі і власне благополуччя.

Трудовий потенціал, таким чином, складається з багатьох компонентів, основними з яких слід вважати здоров'я, освіту, професіоналізм, моральність і моральність, творчий потенціал, активність, організованість і мобільність, ресурси робочого часу, тощо. Тому можна розрізнити трудовий потенціал окремої людини, підприємства, регіону, галузі, сектора економіки, суспільства в цілому. Трудовий потенціал працюючих характеризується потенційними можливостями кожного працівника, виходячи з його рівня загальноосвітньої і професійної підготовки, накопиченого досвіду, часу участі у відтворювальному процесі, стану здоров'я і виробничих умов праці, мотивації у трудовій діяльності.

Основна мета, до досягнення якої слід прагнути, визначаючи політику і механізми управління процесами відтворення трудового потенціалу, полягає в забезпеченні умов кількісного і якісного відтворення трудового потенціалу, реалізація конституційного права кожного громадянина на працю, рівні можливості у виборі професії, роду трудової діяльності.

Отже, трудовий потенціал як категорія за своїм соціально-економічним змістом покликаний характеризувати сукупну оцінку фізичних та інтелектуальних компонентів як окремої людини, як окремої особистості, що розвивається, так і всієї їх сукупності в рамках єдиного цілого (суспільства, країни, регіону, тощо) , які, в кінцевому підсумку, визначають їх потенційні можливості до певної трудової діяльності, до постійного і безперервного розвитку.

Трудовий потенціал, таким чином, включає в себе, з одного боку, тих людей, які є носіями певних здібностей до праці і які можуть бути реалізовані в певних умовах, з іншого – тривалості робочого часу, робочого періоду, протягом якого може відбуватися реалізація потенційних можливостей до праці. І цілком зрозуміло, що найбільш гнучким і рухомим елементом трудового потенціалу є сама людина яка постійно розвивається в особистість.

Виходячи з вищевикладеного необхідно зазначити, що формування трудового потенціалу суспільства не може відбуватися сти-



хійно, без управлінського супроводу, без активного впливу на цей процес держави, як найбільш доцільної та ефективної системи організації життєдіяльності суспільства. На цей процес держава впливає шляхом створення загальних умов і передумов формування трудового потенціалу, вироблення стратегії і відповідної політики, а так само створення відповідних механізмів реалізації такої політики.

Таким чином, загальні умови і передумови формування трудового потенціалу повинні враховувати:

- загальну демографічну основу, загальну демографічну базу відтворення трудового потенціалу на основі створених тенденцій народжуваності, смертності, очікуваної тривалості життя, статево-вікової структури населення і його постаріння, обліку динаміки і масштабів його депопуляції, масштабів і характеру міграційних процесів;

- систему освіти населення та професійної підготовки робітничих кадрів та фахівців, включаючи системи дошкільного виховання, загальноосвітньої школи та систему професійної підготовки кадрів різного рівня;

- рівень зайнятості населення, масштаби безробітних в тому числі і прихованого безробіття, зменшення або збільшення частки інтелектуальної складової в структурі потенціалу працюючих;

- реальні доходи і життєвий рівень населення, реальну заробітну плату працюючих, питома вага оплати праці в загальних доходах населення;

- стан здоров'я всіх верств населення, особливо дітей та підлітків, забезпечення профілактичних заходів, лікування та оздоровлення населення, з урахуванням рівня і характеру безпритульності і жебрацтва, захворювань на туберкульоз, інфекційного гепатиту, ВІЛ-інфікованих, тощо.

- житлові умови населення, комфортність і санітарні умови життя.

Основні пріоритети державної політики розвитку та формування трудового потенціалу повинні включати:

- створення умов для продуктивного демографічного відтворення населення, припинення його депопуляції, формування

ефективної демосоціальної структури, забезпечення належного стану здоров'я;

- формування нової трудової свідомості населення, орієнтованої на високопродуктивний, кваліфікований, відповідальна праця в умовах конкурентного ринкового середовища;

- створення економічних і соціальних передумов і правових гарантій для трудової активності, розвитку підприємництва та ділової активності громадян;

- забезпечення можливості всім громадянам отримання загальної освіти, професійної орієнтації, підготовки і перепідготовки відповідно до суспільних потреб;

- створення умов для ефективної зайнятості населення, забезпечення рівноваги попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці, збалансованості її з робочими місцями;

- реформування оплати праці, підвищення її реального рівня по досягненню високих стандартів життя і високу платоспроможність на ринку;

- забезпечення зростання доходів населення, соціального захисту працюючих, поліпшення умов праці, вдосконалення соціального страхування і пенсійного забезпечення.

Механізми реалізації політики розвитку трудового потенціалу є багатоплановими і повинні забезпечувати регулювання соціальних процесів в різних сферах діяльності і відображати різні аспекти цієї діяльності як підсистеми або блоки єдиного механізму регулювання. З цієї точки зору можна виділити такі блоки, як законодавчо-правові, економічні, соціальні, організаційні.

Механізми законодавчо-правового регулювання повинні включати:

- заходи щодо забезпечення прав і гарантій громадян, зафіксованих у Конституції України, іншими законодавчими актами;

- розробку і законодавче закріплення державних соціальних стандартів;

- забезпечення умов для ратифікації конвенцій і рекомендацій МОП у сфері праці;

- розробку проектів законів, спрямованих на розвиток трудового потенціалу та його ефективне використання.

Механізми економічного регулювання повинні передбачати:  
формування трудового потенціалу;

- цільову спрямованість фінансування в сферу відтворення і використання трудового потенціалу;
- створення державних і недержавних фондів розвитку трудового потенціалу;
- реформування системи оплати праці з метою підвищення її відтворювальної та мотиваційної функцій;
- заходи щодо забезпечення умов економічної безпеки і охорони здоров'я, життєдіяльності населення.

Механізми соціального блоку повинні включати:

- забезпечення соціальної стабільності суспільства;
- урегульованість соціально-трудова відносин стосовно різних етапів регулювання економіки;
- створення умов для ефективного соціального партнерства, відносин між найманим працівником, роботодавцем і державою;
- удосконалення інституту соціального страхування і підвищення ефективності заходів щодо соціального захисту населення.

Механізми організаційного характеру повинні передбачати:

- розробку концепції і Національної програми народонаселення на тривалий період (наприклад, до 2020-2025 рр.);
- розробку і фінансове забезпечення державної програми відтворення та розвитку трудового потенціалу України;
- розробку Комплексної програми створення і збереження робочих місць у відповідності з трудовими ресурсами країни, Генеральної схеми розвитку робочих місць з визначенням пріоритетних галузей і територій, Програми стабілізації зайнятості в регіонах з критичною ситуацією на ринку праці;
- створення моніторингу соціальних процесів.

У розумно організованому суспільстві кожен його член, кожна людина, кожен її громадянин, в кінцевому рахунку, повинен бути залучений в творчий і природний процес постійного безперервного відтворення. Базою і основою цього процесу є високорозвинений інтелект людини і їх усвідомлена необхідність участі в цьому процесі.

Форми і методи участі кожного в процесах відтворення можуть бути різними. Усвідомлена необхідність повинна формуватися на вічних і природні цінності розумного життя у всіх формах її прояву, спадщини поколінь минулих століть і тисячоліть, в тому числі і загублених, або ще не дійшли до нас істини нових знань. А це означає, що основа прогресивного розвитку суспільства, основа його самовдосконалення – це не тільки його матеріальна, а й духовна основа.

Величезне значення на цьому шляху відіграє освіта і наука. Саме через освіту, розумно організований процес навчання, перш за все, дітей, підростаючого покоління формуються життєві цінності кожного члена суспільства, його світогляд, передається досвід попередніх поколінь, передається у вигляді інформації все те, що ми називаємо знаннями. Через науку здійснюється пошук і приріст нових знань у всіх сферах життя і діяльності суспільства.

#### Список использованной литературы

1. Турецкий О. А. Экономика и ее регулирование : [Учебн. пособие] / О. А. Турецкий. – Одесса : Астропринт, 2006. – 392 с.
2. Турецкий О. А. Управленческий труд : [монография] / О. А. Турецкий. – Одесса : принт-студия “Абрикос” СПД Бровкин А. В., 2009. – 112 с.
3. Турецкий О. А. Эффективность и созидательность труда : [монография] / О. А. Турецкий. – Хмельницкий : ХНУ, 2009. – 247 с.
4. Турецкий О. А. Управление реальностью посредством своего сознания : монография / О. А. Турецкий. – Одесса : ИИЦ Полиграф, 2005. – 87 с.
5. Турецкий О. А. Предприятие в рыночной экономике : [монография] / О. А. Турецкий. – Одесса : Феникс, 2010. – С. 404.
6. Турецкий О. А. Социальный капитал и рынок труда : монография / О. А. Турецкий. – Одесса : Феникс, 2011. – 238 с.

Стаття надійшла 05.03.2016 р.

#### **О. А. Турецкий,**

доктор экономических наук, профессор, академик АЕН Украины,  
почетный профессор кафедры экономики и управления  
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова  
Французский бульвар, 24/26, г. Одесса, 65058, Украина  
e-mail: rinek@onu.edu.ua

## ПРОЦЕСС ФОРМИРОВАНИЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ПОСТИНДУСТРИАЛЬНОГО ОБЩЕСТВА

### Аннотация

В статье рассматриваются проблемы формирования социального капитала общества. Исследуются процессы развития трудовых ресурсов, творческого труда и экономики знаний. Обращается внимание на необходимость разработки механизмов мотивации высокопроизводительного творческого труда. На системном уровне проводится исследование индивидуального и коллективного сознания человека, которые выступают главными факторами социально-экономических преобразований в обществе. Предлагаются система факторов социального, экономического, организационного и правового характера для формирования трудового потенциала общества.

**Ключевые слова:** рынок труда, творческая работа, индивидуальное и коллективное сознание человека, социальный капитал общества, приоритеты государственной политики, государственное регулирование, механизм инновационной экономики, факторы общественных преобразований, материальные и духовные ценности, интеллектуальное развитие человека.

**O. A. Turetskiy,**

Doctor of Economics, Professor, Academician of AES of Ukraine,  
Emeritus Professor of Economics and Management Department,  
of Odesa I. I. Mechnikov National University  
24/26, Frantsuzkiy av., Odesa, 65044, Ukraine  
e-mail: rinek@onu.edu.ua

## THE PROCESS OF FORMATION POSTINDUSTRIAL SOCIETY OF LABOR POTENTIAL

### Summary

The article considers the problems of social capital. The development processes of labor resources, creative activity and economy of knowledge are studied in the paper. Attention is drawn to the need of development of mechanisms to motivate high creative workforce. The research of individual and collective human consciousness, which is the main factor of social and economic transformation of society is carried out at the system level. The factors of social, economic, organizational and legal measures for the formation of labor potential of society were proposed.

**Keywords:** labor market, creative work, individual and collective human consciousness, social capital of the company, priorities of the state policy, government regulation, mechanism innovation economy, factors of social change, material and spiritual values, intellectual development of man.

### References

1. Turetskiy, O. A. (2006). Ekonomika i ee regulirovanie [Economy and its regulation]. Odessa : Astroprint [in Russian].
2. Turetskiy, O. A. (2009). Upravlencheskiy trud : monografiya [Managerial work : Monograph]. Odessa : print-studiya "Abrikos" SPD Brovkin A. V. [in Russian].
3. Turetskiy, O. A. (2009). Effektivnost i sozidatelnost truda : monografiya [Efficiency and creativity of work : monograph]. Khmel'nitskiy : KNU [in Russian].
4. Turetskiy, O. A. (2005). Upravlenie realnostyu posredstvom svoego soznaniya : monografiya [Management of reality through its mind : Monograph]. Odessa : ITs Poligraf [in Russian].
5. Turetskiy, O. A. (2010). Predpriyatie v rynochnoy ekonomike : monografiya [The company in a market economy : Monograph]. Odessa : Feniks [in Russian].
6. Turetskiy, O. A. (2011). Sotsialnyy kapital i rynek truda : monografiya [Social capital and the labor market: Monograph]. Odessa : Feniks [in Russian].

УДК 334.012

**Є. І. Масленніков,**

доктор економічних наук, доцент,  
професор кафедри економіки та управління,  
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова  
Французький бул. 24/26, м. Одеса, 65058, Україна  
e-mail: evgenmaslennikov@ukr.net

**О. В. Побережець,**

кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри економіки та управління,  
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова  
Французький бул. 24/26, м. Одеса, 65058, Україна  
e-mail: olga-poberezhec@mail.ru

## **ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

У статті розглядаються питання, щодо інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління результатами діяльності промислового підприємства. Досліджено підходи до визначення категорії «інформаційно-аналітичне забезпечення», яке базується на пріоритетах наукових концепцій відповідних дослідників. Сформовані принципи інформаційно-аналітичного забезпечення системи управ-